

"Âlem" kelimesinin içinde geçtiği kavramları izah eder misiniz?

ÂLEM: Bütün cihan. Kâinat. Dünya.

ACÂİB-İ SEB'A-İ ÂLEM: Dünyanın yedi tane şaşılacak, acaib şeyi. (Dünyanın yedi harikası; Çin seddi bunlardan biridir.)

AKTÂR-I ÂLEM: Her taraf. Alemin dört bucağı. Alemin her yeri.

ÂLEM-İ ASGAR: Daha küçük âlem. En küçük âlem. * İnsan.

"Nasıl ki insanın anasırları, Kâinatın unsurlarından; ve kemikleri; taş ve kayalarından; ve saçları nebat ve eşcarından, ve bedeninde cereyan eden kan ve gözünden, kulağından, burnundan ve ağzından akan ayrı ayrı suları, Arz'ın çeşmelerinden ve mâdeni sularından haber veriyorlar, delâlet edip onlara işaret ediyorlar. Aynen öyle de, insanın ruhu, âlem-i ervahtan; ve hafızaları, levh-i mahfuzdan; ve kuvve-i hayalîyeleri, âlem-i misalden.. ve hakeza.. her bir cihazı bir âlemden haber veriyorlar. Ve onların vücudlarına kat'i şehadet ederler."(1)

ÂLEM-İ BERZAH: Berzah âlemi. Kabir âlemi.

"Âlem-i ziyâ, âlem-i hararet, âlem-i hava, âlem-i kehriba, âlem-i elektrik, âlem-i cezb, âlem-i esir, âlem-i misal, âlem-i berzah gibi âlemler arasında müzahame ve yer darlığı yoktur. Bu âlemler, hepsi de, ihtilâlsiz, müsâdemesiz küçük bir yerde içtimâ ederler."(2)

"Nass-ı Kur'anla, şühedânın, ehl-i kuburun fevkinde bir tabaka-i hayatları vardır. Evet şüheda, hayat-ı dünyevîlerini tarik-ı hakta feda ettikleri için, Cenâb-ı Hak kemâl-i kereminden onlara hayat-ı dünyevîyeye benzer, fakat kedersiz, zahmetsiz bir hayatı Âlem-i Berzaha onlara ihsan eder. Onlar kendilerini ölmüş bilmiyorlar... Yalnız kendilerinin daha iyi bir âleme gittiklerini biliyorlar... Kemâl-i saâdetle mütelezziz oluyorlar.. Ölümdeki firak acılığını

hissetmiyorlar."

"Ehl-i kuburun çendan ruhları bâkidir, fakat kendilerini ölmüş biliyorlar. Berzahta aldıkları lezzet ve saâdet, şühedanın lezzetine yetişmez. Nasılki, iki adam bir rü'yada Cennet gibi bir güzel saraya girerler. Birisi rü'yada olduğunu bilir. Aldığı keyf ve lezzet pek noksandır. '*Ben uyansam şu lezzet kaçacak.*' diye düşünür. Diğeri rü'yada olduğunu bilmiyor, hakiki lezzet ile hakiki saâdete mazhar olur. İşte Âlem-i Berzahtaki emvât ve şühedanın hayat-ı berzahıyyeden istifadeleri, öye farklıdır. Hadsiz vâkıatla ve rivâyatla şühedanın bu tarz-ı hayata mazhariyetleri ve kendilerini sağ bildikleri sâbit ve kat'îdir. Hatta Seyyidüşşüheda olan Hazret-i Hamza (R.A.), mükerrer vâkıatla kendine iltica eden adamları muhafaza etmesi ve dünyevi işlerini görmesi ve gördürmesi gibi çok vâkıatla, bu tabaka-i hayat tenvir ve isbat edilmiş."(3)

ÂLEM-İ CEBERUT: Âlem-i azamet ve kudret. (Bununla âlem-i esmâ ve sıfât kasdolunur. Muhakkıkların ekserisine göre bu, âlem-i evsattır. Yâni üstte olan Lâhut âlemi ile altta bulunan melekut âlemi arasındaki âlem. Amiriyyet-i umumıyyeyi muhit olan berzahtır. Ceberut, ibrance "kudret" mânasındadır).

ÂLEM-İ EKBER: En büyük âlem. Kâinat.

"Şu kâinat denilen âlem-i ekber ve insan denilen onun misâl-i musağğarı olan âlem-i asgar, kudret ve kader kalemiyle yazılan âfâkî ve enfüsî vahdaniyet delâilini gösteriyorlar. Evet, kâinattaki san'at-ı muntazamanın küçük bir mikyasta, nümunesi insanda vardır. O daire-i kübrâdaki san'at, Sâni-i Vâhid'e şehadet ettiği gibi, şu insanda olan küçük mikyastaki hurdebini san'at dahi, yine O Sâni'a işaret eder, vahdetini gösterir."(4)

ÂLEM-İ EMİR: Sâdece bir emr-i İlâhî ile işlerin hemen olduğu âlem. Yaradılışa ait kanunlar âlemi.

"Ruha bir derece müşabih ve ikisi de âlem-i emirden ve iradeden geldiklerinden masdar itibariyle ruha bir derece muvafık, fakat yalnız vücud-u hissi olmayan nevilerde hükümran olan kavânine dikkat edilse ve o namuslara bakılsa görünür ki: Eğer o *kanun-u emri*, vücud-u harici giyse idi o nevilerin birer ruhu olurdu. Halbuki o kanun daima bakîdir. Daima müstemir, sabittir. Hiçbir tagayyürat

ve inkılâbat, o kanunların vahdetine te'sir etmez, bozmaz."

"Meselâ: Bir incir ağacı ölse, dağılsa; onun ruhu hükmünde olan kanun-u teşekkülâtı zerre gibi bir çekirdeğinde ölmüyerek baki kalır. İşte madem en âdi ve zaif emri kanunlar dahi böyle beka ile, devam ile alâkardır. Elbette ruh-u insani, değil yalnız bekâ ile, belki ebed-ül âbâd ile alâkadar olmak lâzım gelir. Çünkü: Ruh dahi Kur'anın nassıyla (...) ferman-ı celili ile âlem-i emirden gelmiş bir kanun-u zışuur ve bir namus-u zihayattır ki; kudret-i ezeliyye, ona vücud-u harici giydirmiş. Demek, nasıl ki, sıfat-ı irâdeden ve âlem-i emirden gelen şursuz kavanin daima veya ağleben bâki kalıyor. Aynen onların bir nevi kardeşi ve onlar gibi sıfat-ı iradenin tecellisi ve âlem-i emirden gelen ruh, bekâyâ mazhar olmak daha ziyade kat'idir, lâyıktır. Çünkü zivücuttur, hakikat-ı hariciye sahibidir. Hem onlardan daha ulvidir. Çünkü zışuurdur. Hem onlardan daha daimidir, daha kıymettardır. Çünkü zihayattır."(5)

"Maddiyattan olmayan, bilhassa mahiyetleri mütebayin olan bir çoklukta tasarruf eden bir zatın, o çokluğun herbirisiyle bizzat mübaşeret ve mualecesi lâzım değildir. Evet asker neferatı arasında bir kumandanın tasarrufatı, tanzimatı, ancak emir ve iradesiyle husule gelir. Eğer o kumandanlık vazifeleri ve işleri, neferata havale edilirse, her bir neferin bizzat mübaşeret ve hizmetiyle veya herbir neferin bir kumandan kesilmesiyle vücud bulacaktır. Binâenaleyh, Cenab-ı Hak'ın mahlukatındaki tasarrufu, yalnız bir emir ve irade ile olur. Bizzat mübaşereti yoktur. Şemsin kâinatı tenvir ettiği gibi."(6)

ÂLEM-İ ERVAH: Ruhlar âlemi. Ruhların ve ruhanîlerin bulunduğu âlem.

ÂLEM-İ ESBAB: Sebepler âlemi. Her şeyin bir sebebe dayanarak olduğu âlem. Bu dünya.

ÂLEM-İ FÂNİ: Gelip geçici âlem, dünya.

ÂLEM-İ GAYB: Zâhir duygularımızla bilinemeyen ve ervah ve meleklerle, cinlere mahsus olan âlem. Mâzi ve müstakbeldeki mahlukatın mânevi hayatlarının âlemi.

"Her şeyin bâtını zâhirinden daha âli, daha kâmil, daha lâtif, daha güzel, daha müzeyyen olduğu gibi; hayatça daha kavi, şuurca daha

tamdır. Ve zâhirde görünen hayat, şuur, kemâl vesaire ancak bâtından zâhire süzülen zaif bir tereşşuhdur. Yoksa bânın câmid, meyyit olup da ilim ve hayatı dışarıya vermiş olduğuna zehaba ihtimâl yoktur. Evet karnın 'miden', evinden; cildin, gömleğinden; ve kuvve-i hâfızan, senin kitabından nakş ve intizamca daha yüksek ve daha gariptir. Binâenaleyh, âlem-i melekut, âlem-i şehâdetten; âlem-i gayb, dünya ve âhiretten daha âli ve daha yüksektir. Maalesef nefs-i emmare, hevâ-i nefis ile baktığı için zâhiri hayatlı, ünsiyetli bir perde gibi meyyit ve zulmetli ve vahşetli zannettiği bânın üstüne serilmiş olduğunu görüyor."(7)

ÂLEM-İ HÂB: Uyku ve rüyâ âlemi. Bazan âlem-i mâna, âlem-i misal, âlem-i nevm gibi tâbirler de kullanılır.

ÂLEM-İ İSLÂM: İslâm dünyası. İslâm milletleri.

"Ey âlem-i İslâm, uyan! Kur'ana sarıl! İslâmiyete maddi ve manevi bütün varlığıyla müteveccih ol! Ve ey Kur'ana bin yıllık tarihinin şehadetiyle hâdim olan ve İslâmiyet nurunun zemin yüzünde naşiri bulunan yüksek ecdadın evlâdı! Kur'ana yönel ve onu anlamaya, okumaya ve onu anlatacak, onun bu zamanda bir mu'cize-i manevîsi olan Nur Risalelerini mütalaa etmeğe çalış. Lisanın, Kur'an'ın âyetlerini âleme duyururken, hâl ve etvar ve ahlâkın da onun manasını neşretsin; lisan-ı hâlin ile de Kur'anı oku. O zaman sen dünyanın efendisi, âlemin reisi ve insaniyetin vasıta-i saadeti olursun! Ey asırlardan beri Kur'an'ın bayraktarlığı vazifesiyle cihanda en mukaddes ve muhterem bir mevki-i muallâyı ihraz etmiş olan ecdadın evlâdı ve torunları! Uyanınız, âlem-i İslâmın fecr-i sadıkında gaflette bulunmak, kat'iyen akıl kârı değil! Yine âlem-i İslâm'ın intibahında rehber olmak, arkadaş kardeş olmak için Kur'an'ın ve İmanın nuruyla münevver olarak İslâmiyet'in terbiyesiyle tekemmül edip hakiki medeniyet-i insaniye ve terakki olan medeniyet-i İslâmiyyeye sarılmak ve onu, hâl ve harekâtında kendine rehber eylemek lâzımdır."(8)

ÂLEM-İ KEVN: Varlık âlemi. Kâinat.

ÂLEM-İ KEVN Ü FESAD: Cismani âlem. Bir taraftan vücuda gelip, diğer taraftan da harab olan fâni âlem.

ÂLEM-İ MA'NA: Mâna âlemi, bazı ehline münkeşif olan âlem, mânen anlaşılan ve bilinen âlem.

ÂLEM-İ MELEKUT: Melekut âlemi.

ÂLEM-İ MENÂM: Uyku âlemi, rüya âlemi. (Alem-i hab)

ÂLEM-İ MİSÂL: Rüyâda görülen âlem. Dünyada mevcut bulunan bütün eşya ve zuhura gelen bütün ef'âlin aynısı ile müretteb ve mütekevvin olan bir tarzı veya âlem-i ruhâninin bir nev'i.

"Gördüm ki: Âlem-i misâl, nihâyetsiz fotoğraflar ve her bir fotoğraf, hadsiz hâdisât-ı dünyeviyeyi aynı zamanda hiç karıştırmıyarak alıyor. Binler dünya kadar büyük ve geniş bir sinema-i uhreviyye ve fâniyatın fâni ve zâil hallerini ve vaziyetlerini ve geçici hayatlarının meyvelerini sermedi temâşâgâhlarda ve Cennette Saadet-i ebediyye ashâblarına dünya macerâlarını ve eski hâtıralarını levhaları ile gözlerine göstermek için pek büyük bir fotoğraf makinesi olarak bildim."(9)

ÂLEM-İ NASUT: İnsanlar âlemi ve dünya hayatı. Mahlukiyet. Âlem-i Lâhut'un zıddı.

ÂLEM-İ SABAVET: Çocukluk dünyası.

ÂLEM-İ SÜFLÎ: Süflilerin âlemi. Dünyâ âlemi. Âlem-i şehadet, âlem-i nâsut.

"Şu kâinata nazar-ı hikmetle bakıldığı vakit, azim bir şecere mânasında görünür. Ve şecerenin nasıl dalları, yaprakları, çiçekleri, meyveleri vardır. Şu şecere-i hilkatın de bir şıkkı olan âlem-i süflinin: Anasır, dalları; nebatat ve eşcar, yaprakları; hayvanat, çiçekleri; insan, meyveleri hükmünde görünür. Sâni-i zülcelâl'in, ağaçlar hakkında câri olan bir kanunu, elbette şu şecere-i âzamda da câri olmak, mukteza-yı ism-i Hakîm'dir."(10)

ÂLEM-İ ŞAHADET: Şahâdet âlemi. Bu dünya. Cenâb-ı Hakk'ın âyetlerine ve emirlerine imân edenlerin, hakka, hakikate şahadette buldukları ve Allah'a itaat ve ibadetle mükellef oldukları dünya âlemi.(*Âlem-i şahadet, avâlim-i guyub üstünde tenteneli bir perdedir. M.*)

ÂLEM-İ ŞUHUD: Bilip keşfedilen, görür gibi bilinen âlem. Görünen âlem. Dünya.

Kâinat.

ÂLEM-İ TEKVİN: Devamlı değişen. Vücut ve hudus âlemi.

ÂLEM-İ ULVÎ: Ulvi âlem, ruhlar âlemi.

ÂLEM-İ ZUHUR: Görünen âlem, şahâdet âlemi, řu anda içinde yaşadığımız âlem.

ALEM-İ ZÂTÎ: Zata âit isim, zatına âit işâret, zâtına mahsus alâmet, delil.

"Evet, Zât-ı Akdes'in alem-i zâtîsi ve en âzamî ismi olan Lafzullahtan sonra en âzam ismi olan Rahman, rızka bakar. Ve rızıktaki şükür ile ona yetişilir. Hem Rahman'ın en zâhir mânası, Rezzak'tır."(11)

Dipnotlar:

- (1) bk. [Lem'alar, Otuzuncu Lem'a, Altıncı Nükte.](#)
- (2) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Zeylû'l-Habbe.](#)
- (3) bk. [Mektubat, Birinci Mektup.](#)
- (4) bk. [a.g.e., Yirminci Mektup.](#)
- (5) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz, İkinci Maksat.](#)
- (6) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Zelü'l-Hubab.](#)
- (7) bk. [a.g.e., Katre.](#)
- (8) bk. [Tarihçe-i Hayat, Barla Hayatı.](#)
- (9) bk. [Sözler, On Üçüncü Söz, İkinci Makam.](#)
- (10) bk. [a.g.e., Otuz Birinci Söz.](#)
- (11) bk. [Mektubat, Yirmi Sekizinci Mektup, Beşinci Risale.](#)